

Naar een Haagse marathon?

Verkennde studie naar mogelijkheden om in Den Haag een marathon te houden

Koen Breedveld | Paul Hover | Ton Leenen | Wesley van den Breul | 2025

let's change
YOU. US. THE WORLD.

The logo for Mulier Instituut features a stylized orange 'X' shape to the left of the text 'mulier' in a bold, lowercase sans-serif font, with 'instituut' in a smaller, lowercase sans-serif font below it.

mulier
instituut

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Naar een Haagse marathon?

Verkennde studie naar mogelijkheden om in Den Haag een marathon te houden

Auteurs

Koen Breedveld, Wesley van den Breul (Haagse Hogeschool)
Paul Hover, Ton Leenen (Mulier Instituut)

Afdeling

Lectoraat Impact of Sport van de Haagse Hogeschool in samenwerking met het Mulier Instituut

Opdrachtgever

Gemeente Den Haag

Datum

30 oktober 2025

Type project

Onderzoeksrapport

Versie

Eindversie

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding en vraagstelling	5
1.2	Methode	5
1.3	Opbouw studie	6
2	Ontwikkeling hardloopmarkt	7
2.1	Deelname aan hardlopen	7
2.2	Deelname hardloopevenementen	7
2.3	Deelname marathons	8
2.4	Conclusie	9
3	Interviews betrokken organisaties	11
3.1	Perspectief Haagse atletiekverenigingen	11
3.2	Stichting Den Haag marathon	13
3.3	Golazo events	14
3.4	Atletiekunie	15
3.5	Conclusie	17
4	Literatuuronderzoek andere marathons	18
4.1	Profiel deelnemers marathon	18
4.2	Organisatie en betrokkenheid	18
4.3	Effecten en kansen	19
4.4	Succesfactoren en valkuilen	20
4.5	Conclusie	20
5	Visie Haagse hardlopers	22
5.1	Profiel Haagse hardlopers	22
5.2	Interesse Haagse marathon	22
5.3	Visie op een Haagse marathon	23
5.4	Conclusie	23
6	Conclusie	25
	Referenties	26
	Bijlage 1: Motie sla op de trom voor de Haagse marathon	27
	Bijlage 2: hardloopeelname naar kenmerken	28
	Bijlage 3: deelname hardloopevenementen	29
	Bijlage 4: deelname richtlijnen impact bij sportevenementen	30

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en vraagstelling

Den Haag kent prachtige hardloopwedstrijden. De City Pier City¹ bijvoorbeeld, traditioneel in maart en in 2026 toe aan zijn 50ste editie; of de Royal Ten², op de kalender in mei en in 2026 toe aan de 28ste editie. Voor de CPC is de halve marathon de 'hoofdact'. Voor de Royal Ten (het 'gezelligste hardloopevenement van de stad') is dat een 10k wedstrijd.

Den Haag heeft in het verleden ook marathons gekend. In 1998 was er eenmalig de Kon-marathon, ter ere van het jubileumjaar van de gelijknamige supermarkt keten. In de jaren 2013, 2014 en 2015 kende de stad de Vrede's marathon, georganiseerd door de Stichting Den Haag Marathon. Verder is vanuit The Hague Road Runners jarenlang een strandmarathon gehouden, over het strand naar Noordwijk, voor een beperkt publiek van geoefende lopers.

De gemeenteraad heeft op 18 december 2024 een motie aangenomen die de gemeente opdraagt om te verkennen of er weer een marathon kan worden gehouden in Den Haag (zie bijlage 1). De gemeente heeft daarop op 10 juni 2025 aan de raad beantwoord dit thema op te pakken, en in november te antwoorden op de motie.

Ter voorbereiding op de beantwoording van de motie heeft de gemeente eind augustus 2025 aan het lectoraat Impact of Sport van de Haagse Hogeschool verzocht om een verkennende studie uit te voeren naar de mogelijkheden om in Den Haag een marathon te houden. Vanuit het lectoraat is voor de uitvoering van onderdelen van het onderzoek contact gezocht met het Mulier Instituut. Het Mulier Instituut heeft een gedegen track-record op het terrein van onderzoeken naar de ontwikkeling van het hardlopen en de markt voor loop-evenementen.

De volgende vragen waren daarbij leidend:

- Is er draagvlak onder de Haagse hardloopverenigingen en hardlopers voor een marathon?
- Is er ruimte in de (inter-)nationale marathonkalender voor een marathon in Den Haag? Vormt een marathon een aanvulling op reeds bestaande Haagse hardloopevenementen, of kan het ook kannibaliserend werken?
- Hoe zou een dergelijke marathon eruit moeten zien (verhouding topsport/breedtesport, moment van het jaar, parkoers, deelevenementen)?
- Zijn er ambities bij de verenigingen en bij eerdere organisatoren van Haagse marathons, om een dergelijk evenement te organiseren. Zo ja, wat is hiervoor nodig en zijn zij in staat om dit op een professionele wijze te organiseren in een grote, logistiek complexe stad als Den Haag?
- Zien deze partijen een rol voor zichzelf weggelegd in de organisatie van de marathon? Wat zou dat hen kunnen opleveren, en wat draagt een marathon bij aan de ontwikkeling van de hardloopsport in Den Haag?
- Wat kan de organisatie van een marathon de stad Den Haag nog meer opleveren (profilering, economisch) en met welke negatieve effecten moet eventueel rekening worden gehouden?

De verkenning heeft geen betrekking op de operationele aspecten van een eventuele Haagse marathon (logistieke, organisatorische, financiële en juridische aspecten, vergunningen etc.).

1.2 Methode

De verkennende studie heeft bestaan uit vier onderdelen:

¹ Organisatie: Golazo events. Zie <https://nncpcloopenhaag.nl/>.

² Organisatie: The Hague Road Runners. Zie <https://www.royalten.nl/nl/>.

1) Ontwikkeling hardloopmarkt

- Op basis van beschikbare data en de literatuur over eerste, tweede en derde 'hardlooptolven', is een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de markt voor hardloopevenementen in het algemeen en de marathon in het bijzonder.
- Voor dit onderdeel heeft een her-analyse plaats gevonden van data van het platform inschrijven.nl, alsmede van twee landelijke surveys: het Nationale SportOnderzoek (NSO) van het Mulier Instituut, en de Gezondheidsenquête van het RIVM. Deze data zijn aangevuld met de beschikbare kennis over de ontwikkeling van het hardlopen en deelnemen aan hardloopevenementen (en de marathon in het bijzonder).

2) Interviews betrokken organisaties

- Er hebben zes gesprekken plaatsgevonden met organisaties die in meer en mindere mate betrokken zijn of zijn geweest bij het houden van een marathon in Den Haag. De zes organisaties waren: de drie Haagse atletiekverenigingen (Haag Atletiek, Sparta, The Hague Road Runners), de stichting Den Haag Marathon, sportevenementen organisator Golazo (onder andere verantwoordelijk voor de CPC-loop en meerdere marathons in andere steden) en de Atletiekunie (als expert-organisatie).
- Bij de gesprekken kwamen vragen aan de orde als: welke kansen en bedreigingen zien zij voor een Haagse marathon, hoe willen ze betrokken worden, welke eigen ambities/projecten koesteren ze, hoe staat het met de belangstelling daarvoor, hoe helpt een marathon hun om een actieve rol te spelen in het stimuleren van sportdeelname?
- De gesprekken duurden tussen de drie en vijf kwartier, en zijn opgenomen op een dictafoon.

3) Literatuuronderzoek / ervaringen andere marathons

- Bij meerdere marathons zijn de afgelopen jaren onderzoeken uitgevoerd. Als deel van deze verkennende studie zijn deze onderzoeken opgezocht en naast elkaar geplaatst. Zo zijn de onderzoeken rondom vier andere marathons nader geanalyseerd (Amsterdam, Rotterdam, Eindhoven en Amersfoort).
- Bij het literatuuronderzoek kwamen vragen aan bod als: wat is er bekend over het profiel van marathonlopers en van deelnemers aan andere lopen dan de marathon; wat is bekend over de betekenis van de marathon (economisch en anderszins) voor de stad?

4) Enquête Haagse hardlopers

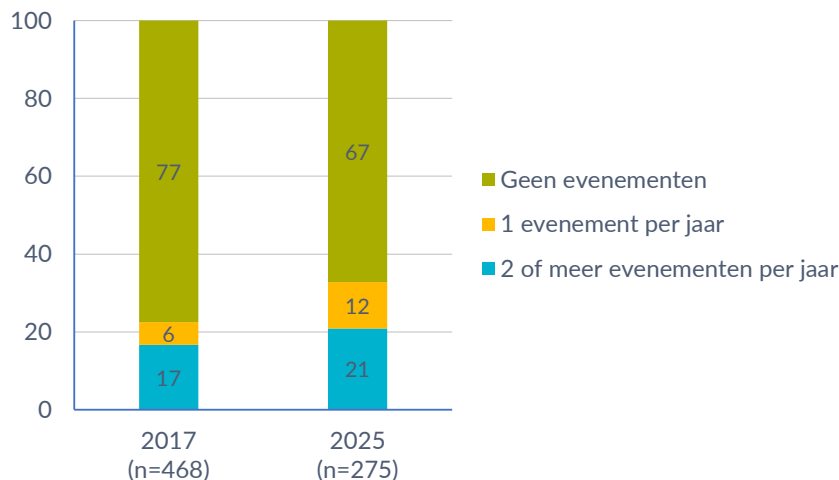
- Om een beeld te krijgen hoe Haagse hardlopers staan tegenover een eventuele marathon in de stad Den Haag, is met hulp van de betrokken atletiekverenigingen een digitale enquête uitgezet onder hun (hardlopende) leden.
- Daarbij ging het om vragen als: aan welke wedstrijden nemen Haagse hardlopers deel, welke ambities koesteren zij en wat voor beeld roept een marathon in Den Haag bij hen op?

De werkzaamheden voor deze verkennende studie zijn uitgevoerd in de periode 8 september 2025 tot en met vrijdag 10 oktober 2025. De componenten één en drie zijn uitgevoerd door het Mulier Instituut, de componenten twee en vier door het lectoraat Impact of Sport van de Haagse Hogeschool.

1.3 Opbouw studie

We bespreken de uitkomsten van de diverse deelstudies in de volgorde zoals hierboven beschreven (hoofdstukken twee tot en met vijf). Aan het einde vatten we onze bevindingen samen (hoofdstuk 6).

Figuur 2 – Aandeel hardlopers (15-80 jaar) dat deelneemt aan hardloopevenementen in 2017 en 2025 (in procenten)

Bron: Nationaal SportOnderzoek, mei 2017 en 2025. Bewerking, Mulier Instituut.

We zien daarbij dat in vergelijking met 2017 de kortere afstanden aan populariteit winnen (bijlage 3, figuur 3A). In 2025 liep 32 procent een afstand van minimaal 10 kilometer, terwijl dat in 2017 nog 40% was. Het aandeel lopers dat een halve marathon of meer liep, daalde in die periode van 7% naar 4%.

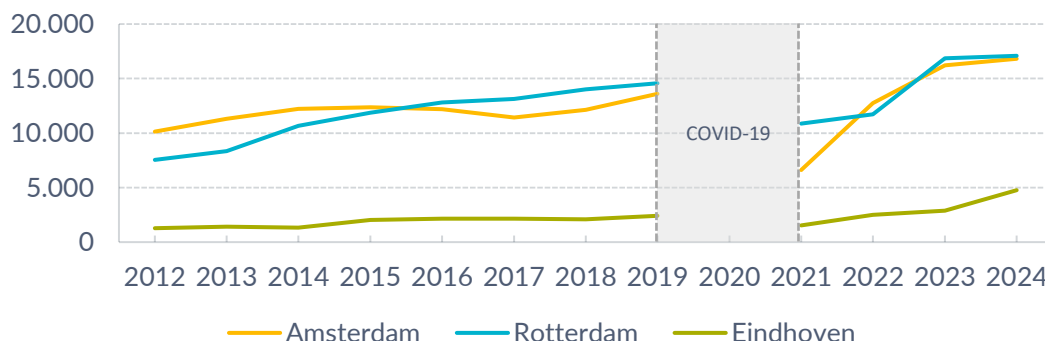
Ook de toekomstverwachtingen wijzen op groei. Onder degenen die nu nog niet deelnemen aan hardloopevenementen geeft ruim een vijfde aan dat in de toekomst wel te gaan doen (bijlage 3, figuur 3B). Onder huidige deelnemers verwacht eveneens ruim een vijfde vaker deel te nemen, en wil 62 procent op hetzelfde niveau doorgaan (bijlage 3, figuur 3C).

2.3 Deelname marathons

Data over het aantal gefinishte deelnemers aan de marathons in Nederlandse steden, bevestigen dat de markt voor loopevenementen (in dit geval marathons) zich lijkt te blijven ontwikkelen³. Bij de grootste marathons van Nederland, die van Amsterdam en Rotterdam, finishten in 2024 zo'n 17.000 hardlopers, een toename ten opzichte van 2019 van respectievelijk 24 procent en 18 procent (figuur 3). Eindhoven is met 4.800 finishers in 2024 van een ander kaliber dan Amsterdam en Rotterdam, maar kende in die periode wel een veel sterkere groei (bijna een verdubbeling).

³ De gebruikte data geven inzicht in het aantal deelnemers aan een marathon dat daadwerkelijk is gefinisht. Een stijging in het aantal finishers interpreteren we als een stijging in het aantal deelnemers. In theorie kan het zijn dat die stijging weerspiegelt dat een groter aandeel deelnemers is gefinisht, en niet dat meer mensen zijn gaan deelnemen. Op basis van de ons beschikbare kennis schatten we in dat een (groot) deel van de stijging in het aantal gefinishte marathon-deelnemers, is te wijten aan een stijging in het aandeel gestarte deelnemers.

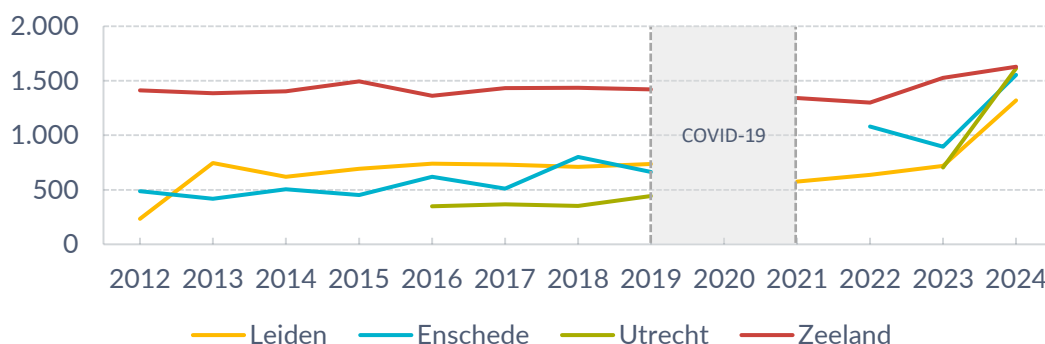
Figuur 3 – Aantallen finishers marathonaafstand van Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven 2012–2024 (absolute aantallen)

Bron: Iwan Oprins (Uitslagen.nl). Bewerking, Mulier Instituut.

Ook de ‘kleinere’ marathons mogen zich verheugen op groeiende belangstelling. Leiden groeide tussen 2019 en 2024 van 738 finishers naar 1.320 in 2024, een toename van 79 procent (figuur 4). Enschede steeg in dezelfde periode van 665 naar 1.554 (134 procent groei). Utrecht liet de sterkste ontwikkeling zien met een stijging van 443 naar 1.614 finishers, een toename van 264 procent. Zeeland kende in de periode een beperkte groei van 1.421 naar 1.629 finishers (plus 15 procent).

Figuur 4 – Aantallen finishers marathonaafstand van Leiden, Enschede, Utrecht en Zeeland 2012–2024 (absolute aantallen)

Bron: Iwan Oprins (Uitslagen.nl). Bewerking, Mulier Instituut.

2.4 Conclusie

De deelname aan hardloopevenementen in Nederland is de afgelopen jaren gegroeid. De algemene hardloopeelname is structureel toegenomen, steeds meer hardlopers nemen deel aan één of meer evenementen, en het aantal deelnemers aan grote en middelgrote loopevenementen is eveneens gegroeid.

Onder hardlopers zien we dat jongeren, mensen van middelbare leeftijd, hoogopgeleiden en personen in goede gezondheid zijn oververtegenwoordigd. Zeven op de tien deelnemers aan loopevenementen kiest daarbij voor de relatief kortere afstanden (max tien kilometer), een aandeel dat door de tijd wat is gegroeid. De belangstelling voor de langere afstanden (halve marathon plus) is relatief wat gedaald. Tegelijkertijd laten zowel de grotere als de kleinere marathons op de marathonaafstand nog steeds een duidelijke groei zien.

Naar een Haagse marathon?

Kijkend naar de toekomst zien we onder hardlopers die nu nog niet deelnemen, één op de vijf te verwachten in de toekomst wel te willen meedoen aan een loopevenement. De huidige deelnemers geven aan grotendeels even vaak te blijven deelnemen, met een substantiële groep die juist vaker wil starten. Alles wijst daarmee op een blijvende en zelfs versterkte groei van hardloopevenementen in Nederland in de periode na corona (zie ook Leenen et al. 2025).

3 Interviews betrokken organisaties

Als deel van deze verkennende studies zijn zes gesprekken gevoerd:

- Met de drie Haagse atletiekverenigingen;
- Met de organisatie van de Vrede's marathon;
- Met Golazo-events, als organisator van de Haagse City Pier City loop en meerdere marathons;
- Met de Atletiekunie, als expertorganisatie en hoeder over de loopsport.

In dit hoofdstuk doen we verslag van deze gesprekken, in de volgorde zoals hierboven vernoemd.

3.1 Perspectief Haagse atletiekverenigingen

Identiteit en activiteiten

De drie Haagse atletiekverenigingen (The Hague Road Runners, Sparta en Haag Atletiek) hebben alle hun eigen identiteit. The Hague Road Runners (HRR) is de grootste vereniging van wegwedatleten in Nederland. De vereniging telt 600 leden, waarvan 70 wandelaars. Jeugdleden kent HRR niet (gemiddelde leeftijd 56). HRR is sterk verbonden met de The Royal Ten, dat weliswaar onder de hoede van een stichting valt, maar vooral door HRR vrijwilligers wordt getrokken. De club kent een bescheiden groeiambitie (+ 20 leden per jaar).

Sparta en Haag Atletiek (in het vervolg aangeduid als Haag) zijn de twee atletiekverenigingen in Den Haag die de wegwedatletiek combineren met de baanatletiek. Sparta vanuit het Zuiderpark / Den Haag Zuid West en vanuit Voorburg, Haag vanuit de rand van het duingebied (Laan van Poot, Westduinpark). Sparta telt 800 leden, verdeeld over de twee locaties, met een bescheiden segment wegwedlopers. Haag Atletiek telt 1600 leden, waaronder 600 in loopgroepen en nog eens een kleine 200 aan 'fitwalkers', 'old stars' en 'running-blind/frame runners', en verder onder andere veel jeugd.

Sparta heeft daarbij beperkte ervaring in het organiseren van loopevenementen op de weg (wel op de baan). Haag heeft dat wel. Haag organiseert momenteel de Vogelwijkloop, met afstanden tot 5 km en zo'n 500 deelnemers. Haag organiseerde in het verleden ook de Laan van Meerdervoort loop, waar enkele duizenden mensen aan deelnamen. Deze loop wordt de afgelopen jaren mede vanwege organisatorische uitdagingen niet meer georganiseerd. Verder organiseert de vereniging kleinere loopevenementen zoals een Kerstcross.

Verder zijn alle verenigingen samen met Koplopers (loopgroep) betrokken bij het '1 van de 4' circuit, waar iedere club om beurten een loop organiseert (eigenlijk twee, een over de weg, en een 'cross'). Dit zijn kleine lopen primair voor de eigen leden en waar ook niet voor wordt geadverteerd.

Ambitie

De ambitie van de verenigingen is niet om zelf een marathon te gaan organiseren. Geen van de verenigingen voelt zich daartoe in staat. Men heeft de handen vol aan de eigen lopen, en voelt dat men niet veel meer kan behappen.

Vanuit Haag is er wel een ambitie om met Kijkduin als centrale locatie twee keer per jaar een wedstrijd te organiseren, één bij de start van het seizoen (mei) en één aan het einde (begin oktober). Het strand cq de duinen neemt bij beide races een belangrijke plaats in (deel parcours door de duinen, mogelijk ook over strand). Haag Atletiek werkt in deze samen met de marketing afdeling van Kijkduin (als sportieve badplaats) en met evenementenorganisator DB evenementen. Als ambitie wordt een getal van 5.000 deelnemers genoemd. Haag noemt daarnaast een najaars 30k wedstrijd (via/langs het duingebied) als geschiktere toevoeging aan de bestaande hardlooptkalender dan een marathon (waarvan er al veel zijn), maar ziet zichzelf niet als organisator van een dergelijk evenement.

Haalbaarheid Haagse marathon

Naar een Haagse marathon?

Alle verenigingen geven aan wel kansen te zien voor een marathon in Den Haag. Genoemd wordt dat de interesse voor de eigen evenementen goed is c.q. groeit. Zo was de Royal Ten de laatste twee jaar uitverkocht (2200 deelnemers) en lopen leden aan tegen de inschrijfstops die er inmiddels bij meerdere marathons zijn.

Een marathon in het najaar wordt daarbij als meest kansrijk gezien. Zeker geldt dat voor HRR, dat wel voelt dat een derde grote hardloopevenement in het voorjaar (naast CPC en Royal Ten) dringen wordt op de Haagse hardloopmarkt, met name als dat evenement ook kortere afstand (5k, 10k) herbergt.

Haag realiseert zich dat een Haagse marathon in het najaar zou kunnen interfereren met de eigen ambitie om rond Kijkduin een hardloopevenement op te zetten. Die ambitie zou daarmee veel kleiner worden (a la niveau Vogelwijkloop) of helemaal weggedrukt worden.

Aard van een Haagse marathon

Unaniem zijn de drie verenigingen het erover eens dat een 'betaalbare' marathon in Den Haag hun voorkeur zou genieten. De prijzen van de grote marathons (Rotterdam, Amsterdam) worden door de clubs gehekelde. Geopperd wordt dat een nieuw initiatief daar tegenwicht tegen zou moeten bieden. Als motto voor een Haagse marathon wordt 'Groen en sociaal' geopperd, of 'inclusief'. De concurrentie aangaan met snelle en internationaal aansprekende marathons als die van Rotterdam en Amsterdam lijkt geen van de clubs een goed idee, al hecht een deel van de verenigingen wel aan een marathon met allure (door de stad, langs de hoogtepunten van de stad).

Betekenis marathon

De verenigingen kijken uit naar de komst van een Haagse marathon. Een marathon, dat is toch een eyecatcher en een gelegenheid om Den Haag te positioneren als atletiekstad. Alle verenigingen herkennen dat de CPC voor hen betekent dat er zich mensen bij hen melden om te trainen. Een deel daarvan wordt vervolgens lid van de vereniging. Haag Atletiek heeft daar een gestructureerd programma voor en 'adverteert' daar ook voor. HRR heeft dat ook. Tegelijk geeft HRR aan dat zij bij het uitnuttigen van een dergelijke spin-off aanzitten tegen hun capaciteit. Een grote campagne met bijbehorende toevloed van leden zou de club niet aan kunnen vanwege een tekort aan trainers.

HRR en Haag hebben op het start- en finish terrein van de CPC een fysieke ontmoetingsplaats voor meelopende leden. Weliswaar niet heel centraal, maar toch. Sparta heeft dat niet. Meer bemoeienis met de CPC dan dat hebben de clubs niet. Het is bekend dat er leden zijn die als vrijwilliger actief zijn bij de CPC, maar op verenigingsniveau is er geen contact met de CPC. HRR heeft sinds vorig jaar een vermelding op de CPC-site, Haag Atletiek krijgt dat ook.

Kanttekeningen

Twee van de drie verenigingen plaatsen een kanttekening bij een eventuele Haagse marathon. Een vereniging benoemt dat de stad met de CPC al een sterk merk heeft ('de hoogmis van het Haagse hardlopen'). En vraagt zich af, hoeveel je ermee wint door de concurrentie met andere steden aan te gaan met nóg een stadsmarathon. De vereniging denkt dat het stimuleren van de hardloopsport er meer mee gediend zou zijn als er geld werd geïnvesteerd in versterken van de verenigingen, in plaats van in nog een grootschalig hardloopevenement in de stad:

'Goede trainers, goede bestuurders ... dat is wat we nodig hebben. Ik zou veel meer budget willen hebben voor trainers. Iedere trainer hier is vrijwilliger en krijgt max 10 euro per training. Dat is liefdewerk oud papier. Maar als we onze atleten zichtbaar verder willen brengen, dan is dat niet genoeg. Ons budget is daarvoor te beperkt. Als de gemeente toch geld wil steken in de atletiek, dan liever daarin. In versterking kader. Daar heeft de vereniging en ook de Haagse atletiek, veel meer aan ... Betere trainers zorgen voor betere atleten, zorgen voor meer aanwas van onderaf, daar ben ik veel meer dan voor een marathon. En je hebt al een fantastisch evenement! Ondersteun ons liever in onze trainers, ondersteun ons in de ambitie om NK's hier te houden, om DHG echt atletiekstad van Nederland te maken, investeer in een indoor accommodatie ... steek het daarin! Wat de gemeente echt mist, is een goede indoor accommodatie. We zitten nu helemaal op nul ...'.

Naar een Haagse marathon?

Een andere vereniging sluit daarbij aan en benoemt dat waar vooral behoefte aan is, is aan buurtsportcoaches en trainers:

‘Buurtsportcoaches meer verbinden met de club, om overdag ook activiteiten aan te bieden, om onze trainers te ontlasten. We kunnen meer stevigheid organiseren als we een stukje van de organisatie en promotie aan betaalde krachten kunnen overlaten. Dan zou je een project als Old Stars kunnen verdubbelen, makkelijk .. Maar ook bij de jeugd .. we hebben een gigantisch tekort aan trainers. We hebben een wachtlijst van 200 kinderen!’

De betreffende vereniging benoemt dan ook dat het budget voor een eventuele marathon uit het budget voor topsportevenementen zou moeten worden gehaald, en niet uit het budget voor de breedtesport. En stelt zich de vraag, wat effectiever is, een grote stadsmarathon of meerdere kleine wijk gebonden loopjes:

‘Als je wijkgerichte projecten hebt, dan bereik je daarmee meer mensen dan met een marathon organiseren. Laat de gemeente per wijk stadsdeel een loop stimuleren ... zoals destijds de Wateringseveld loop toen die wijk ontstond, dan leerde je de wijk kennen, dat kun je overal doen. Scheveningen, de Belgisch park loop ... dan heb je een veel breder bereik, je gaat veel dieper in de haarvaten van zo’n buurt, met buurthuizen, wijkkrantjes, wijkverenigingen, dat geeft veel meer aandacht lokaal, dat heeft veel meer effect dan één marathon’.

De derde vereniging herkent zich in de mogelijk impact van ‘wijkloopjes’, maar ziet zichzelf vanwege een tekort aan vrijwilligers niet in staat om over te gaan tot het organiseren van een dergelijk evenement.

3.2 Stichting Den Haag marathon

De Stichting Den Haag Marathon is in 2013 opgericht en was de organisator van drie edities van de Vrede’s marathon, in 2013, 2014 en 2015, gelopen op de eerste zondag na Prinsjesdag⁴. Aan de loop deden 1000-1500 deelnemers mee, inclusief kortere afstanden. Er waren voor iedere loop zo’n 500 vrijwilligers actief. Vanuit de gemeente (Sportbeleid) was er een kleine subsidie. De stichting bestaat nog steeds en heeft jaarlijks een compacte rol bij het Bevrijdingsfestival (ophalen van de fakkel).

Vanuit de stichting wordt enthousiast gereageerd op de plannen om opnieuw een marathon te houden in Den Haag. Een marathon, dat heeft iets mythisch, aldus de woordvoerder van de stichting.

‘Iedere stad met een beetje reputatie heeft een marathon. Want het leidt tot statuur. Het is eigenlijk absurd dat de derde stad van NL geen marathon heeft’.

De marathon functioneert daarbij in de ogen van de stichting als het vaandel onder een brede waaier van sub-events. Die sub-events - kidsruns, 5k, 10k en 21k wedstrijden, wandel-onderdelen - daar ligt de grootste kracht van het evenement in het stimuleren van gaan hardlopen. Een halve marathon, zoals de CPC, is in de ogen van de organisatie niet van vergelijkbaar statuur:

‘Een echte marathon is wezenlijk wat anders ... Als je bij je vrienden of kennissen iets wilt zeggen dat je hebt gedaan waar je trots op bent, dan valt het woord marathon daar zeker onder. Het verschil tussen een hele en een halve marathon is in dat opzicht fenomenaal groot’.

Vanuit de stichting wordt verwacht dat een Haagse marathon een breed, deels internationaal publiek kan trekken. Er wordt gewezen op de internationale marathon markt, waar ervaren lopers de wereld over trekken op zoek naar

⁴ Zie voor het parkoers van de Vrede’s marathon, <https://www.afstandmeten.nl/index.php?id=1187747>

interessante parcoursen met aantrekkelijke verblijfsmogelijkheden. Een halve marathon (of 15k) heeft dat bereik niet, kent meer lokale concurrentie, en blijft eerder een lokaal/regionaal karakter houden⁵.

Een Haagse marathon zal daarbij een andere signatuur moeten hebben dan die van een top-marathon, in de ogen van de stichting ('Volstrekte verspilling van middelen, de wereldtop is vergeven'). Vrees dat de marathon zal kannibaliseren op de andere Haagse lopen, is er niet bij de stichting, zeker als het om een najaarsmarathon zou gaan.

Genoemd wordt dat een event als de marathon te groot is om nog door vrijwilligers / verenigingen te laten organiseren. De betekenis van een marathon voor de verenigingen ligt in de ogen van de stichting vooral in het 'richting geven aan hun leden' (zelf deelnemen, vrijwilligers, nieuwe lopers aantrekken).

De stichting heeft interesse om (samen met partners) opnieuw een marathon te organiseren, als zo'n marathon de steun zou hebben van de gemeente. De stichting is daarvoor eenvoudig uit zijn 'slaapstand' te halen, aldus de stichting.

3.3 Golazo events

Golazo events is de organisator van meer dan veertig sportevenementen in Nederland, merendeel loopevenementen waaronder diverse marathons (Rotterdam, Eindhoven, Utrecht), maar ook de Tilburg Ten Miles en uiteraard de NN CPC Loop Den Haag.

De missie van Golazo is om zoveel mogelijk mensen in beweging te krijgen middels loopevenementen. Golazo ziet evenementen als 'een platform, waarop ook andere stakeholders worden uitgenodigd om te excelleren'. Daarmee wordt bijgedragen aan de beleving en het verbindende karakter van het evenement in de stad. Loopevenementen in het algemeen en marathons in het bijzonder herbergen volgens Golazo het vermogen om 'de energie die in de stad huist, los te krijgen'. De NN Marathon Rotterdam is daar in de ogen van Golazo jaarlijks een mooi voorbeeld van.

Golazo acht het belangrijk dat evenementen onderscheidend zijn. Als onderscheidend thema ziet Golazo voor Den Haag het thema vrede ('peace'), passend bij de internationale positionering van stad van vrede en recht. De marathon kan een rol spelen in het verder laden van die begrippen, en het ondersteunen van de city marketing. In de ogen van Golazo kan een dergelijke onderscheidende signatuur zowel internationaal deelnemers aantrekken als lokaal ('in hun eigen stad, door je eigen wijk').

Daarmee zou een Haagse marathon een andere karakter moeten hebben dan bijvoorbeeld Amsterdam en Rotterdam.

'Wat je ziet is steeds meer 'destination marathons'. Lopers gaan naar een evenement toe waar iets bijzonders te beleven is. Natuurlijk zullen er internationale toplopers aan de start komen, maar voor Den Haag moet je niet de ambitie hebben om een wereldrecord aan te vallen. Het moet gewoon een veilige, kwalitatief goede en gezellige marathon zijn, met een aantrekkelijk lopersveld, een mooie wedstrijd maar waar het accent vooral op de breedtesport ligt'.

De markt is daarbij volgens Golazo groot genoeg om een nieuwe (najaars-)loop erbij te herbergen ('De sport zit nog niet aan het plafond, er is nog voldoende ruimte in deze regio en daar buiten'). Lopers zullen daarbij kiezen voor de loop die hen het beste past.

Den Haag zou, mits goed georganiseerd, want hedendaagse lopers zijn kritisch, het vermogen moeten hebben om uit te groeien tot een marathon van formaat (enkele tienduizenden deelnemers voor het evenement in zijn geheel). Daarvoor is een goed parcours nodig ('langs de iconen van een grote stad aan de kust'). Maar ook een snel parcours,

⁵ Vuistregel: voor een 21k, 10k, 5k komen deelnemers niet van verder dan twee maal hun gelopen afstand. Marathon deelnemers zijn nationaal en internationaal.

een 'urban run, dus niet over het strand'. Zoiets 'ontstaat niet van de ene dag op de andere, dat moet groeien, dat moet zich settelen'.

Volgens Golazo zou een Haagse marathon meer moeten zijn dan alleen de wedstrijd zelf ('niet alleen twee strepen op weg, start en finish, toeters erop en klaar'). Maar een legacy realiseren? Dat zal niet vanzelf gaan, stelt Golazo. Zoiets vergt inzet vanuit het evenement maar ook vanuit de gemeente, bedrijven/sponsors, verenigingen en andere partners, met het evenement als katalysator en verbinder. Het evenement zou 'voelbaar moeten zijn in de stad, met verschillende activiteiten zoals vlaggen, social media, dat als een soort buzz door de regio gaat'. De marathon fungeert daarbij als een tweedaags beweegprogramma, dat mensen 'aanzet om in beweging te komen'. Eerst kortere afstanden, en dan uiteindelijk de marathon in zijn/haar eigen stad. ...

Zowel in Den Haag als Rotterdam zijn daarbij stappen gezet om te bouwen aan een dergelijke legacy (in Den Haag via de NN CPC Loop Den Haag). Golazo en de gemeente Den Haag hebben samen - speciaal voor de NN CPC Loop Den Haag - een 'activatieplan' ontwikkeld, met projecten met scholen, voor mensen met een beperking en voor mensen met beperkte financiële middelen⁶. Ook zijn constructies uitgetoetst om verenigingen mee te laten profiteren van de interesse in de loopsport. Sommige van die constructies werkten goed, andere minder. Duidelijk is dat hardloopevenementen en atletiekverenigingen weliswaar in elkaars verlengde liggen, maar ook verschillend van aard zijn. Goede gesprekken, een open houding en duidelijkheid over verantwoordelijkheden, mogelijkheden en verwachtingen blijken essentieel om de potentie van het evenement (bijvoorbeeld in termen van nieuwe doelgroepen aanboren met nieuwe diensten en werkwijzen) ten volle te benutten. En dat gaat niet vanzelf, leert ook de ervaring met de NN CPC Loop Den Haag.

3.4 Atletiekunie

De Atletiekunie (AU) onderhoudt vanuit zijn 'autoriteitsrol' contacten met de grotere organisatoren van loopevenementen, onderhoudt een hardloop-kalender en organiseert zelf bijvoorbeeld de Dag voor de Wedstrijdsport⁷.

Vanuit die kennis en positie herkent de AU veel van wat in de andere gesprekken wordt gesteld. Waaronder dat het inderdaad goed gaat met de belangstelling voor loopevenementen ('Amsterdam en Rotterdam barsten allebei uit hun voegen, en ook de anderen geven aan dat ze sneller vol zitten dan ooit'). Vrees voor 'kannibalisme' ziet de AU dan ook niet snel. Wel ziet de bond dat kleinere organisaties moeite hebben om tegemoet te komen aan alle eisen die tegenwoordig aan evenementen worden gesteld.

De AU ziet daarbij perspectief voor Den Haag voor een marathon die ook internationaal aanslaat.

'Wellicht niet de eerste keer, maar als blijkt dat het gewoon goed is georganiseerd en je komt niet in het nieuws dat mensen verkeerd zijn gelopen ... Je moet wel een goede eerste editie neerzetten en accepteren dat die niet vol zal zijn. Maar als je dan naam maakt ... dan zijn mensen zeker bereid om te komen. Nederlanders trekken ook naar Valencia om daar een marathon te lopen. Dat wordt gezien als een feestje, van die moeten we ook een keer gedaan hebben. Als jij een heel mooi parcours kan neerleggen, langs bepaalde highlights ... een koninklijk tintje zeg maar ... je moet wel iets van meerwaarde bieden. Dat kan ook een snel parcours zijn, een opgemeten parcours, topatleten veld ... anders blijft het vooral regionaal'.

De marathon alleen is voor het stimuleren van het lopen niet heel veel waard, aldus de AU.

⁶ Het voerde buiten het bestek van deze opdracht om te bezien in hoeverre deze projecten als succesvol zijn te bestempelen en wat de factoren waren die aan dat succes ten grondslag lagen.

⁷ Zie <https://www.hardlopen.nl/evenementen/> en <https://www.atletiekunie.nl/kenniscentrum/opleidingen/congressen/dag-van-de-wedstrijdsport/>

‘Dan heb je het over veel kleinere aantallen, het is een geselecteerde groep die dat ook kan. Als je ergens impact wilt maken, in preventie of gezondheid, dan boek je meer winst bij iemand die voor het eerst meedoet aan een 5k of een 10k ... die marathon is dan misschien een stip op de horizon voor over zoveel jaar. Aan het begin wil je vooral haalbare doelen hebben.’

Massa en maatschappelijke impact maak je dus vooral met de kortere afstanden, en bovendien geeft dat reuring gedurende de dag. De kortere afstanden profiteren daarbij van de naamgeving van de langere afstand (‘Je doet wel DE CPC, dat staat op je shirt, of DE Rotterdam marathon, je bent onderdeel van HET evenement ...’).

Ook de AU dicht aan de marathon een bijzondere status toe (‘het is toch het illustere onderdeel van de atletiek, die iedereen een keer zou willen hebben gelopen’). Een marathon spreekt meer tot de verbeelding dan andere afstanden, merkt de AU, ook bij sponsors (‘dan heb je het toch over het echte’). Maar de bond signaleert ook dat er meer dan voldoende hoogwaardige loopevenementen zijn, die geen marathon hebben (‘het is niet zo dat je zonder marathon geen volwaardig evenement bent’).⁸

Of een Haagse marathon ook grote nationale of internationale toppers kan halen, valt te bezien. Dat hangt af van het budget, de timing, de kwaliteit van de organisatie en het parcours. World Athletics kent marathons internationaal labels toe. Daar is geld mee gemoeid. En het evenement zal zich moeten bewijzen. In Nederland hebben Amsterdam (platinum label) en Rotterdam (goud) hoge erkenningen⁹. Maar ook zonder de absolute wereldtop zijn er snelle lopers voldoende in de aanbieding (‘het Eindhoven parcours record is 2.05!’).

Het belang van een snel parcours en snelle lopers schuilt volgens de AU in de uitstraling naar andere lopers (en sponsors).

‘Een marathon is als de tijdrif onder de loopevenementen. Dus er wordt gekeken: hoe hard kunnen ze daar? Oh, dan kan ik daar dus ook snel lopen ... ook de competitieve amateur let daarop. Dat zet je op de kaart. En als grote stad moet je ook wel een ambitie hebben he? Elke grote stad heeft zijn marathon tegenwoordig. En daar hoort dan ook een rijtje topatleten bij ... als je uitstraling wilt hebben, als je wilt groeien’.

De kans dat er een NK in Den Haag gaat worden georganiseerd, acht de AU niet heel groot. De AU zet de NK's uit bij een snelle marathon met een goed deelnemersveld. Dat is de afgelopen jaren alleen Rotterdam en Amsterdam geweest. Marathons die geheel of gedeeltelijk over het strand gaan, komen niet in aanmerking (‘daar kun je de afstand niet meten’).

Verder acht de AU voor een goede marathon van belang dat de lokale atletiekachterban betrokken is, dat er een goede planning is, een zorgvuldig gekozen datum en een professionele organisatie structuur.

‘Niet even als hobby een paar uurtje avond, maar echt mensen die weten wat ze doen .. het is niet niks, wat je neerzet. Met een goed plan ... Desnoods start je niet in 2026 maar in 2027, maar dan doe je het ook echt goed! Doe het liever goed, want als je eenmaal die naam hebt, dat evenement was waardeloos dat blijft hangen. Je kunt het maar 1x goed doen’.

De AU herkent daarbij dat de eisen die aan evenementen worden gesteld zijn opgeschroefd en dat lopers ook zelf veeleisender zijn geworden (‘De loper van nu heeft echt noten op zijn zang’). Daarmee is het in de ogen van de AU niet vreemd dat de prijzen omhoog zijn gegaan, al kan het nog erger (‘Die 140 of 150 van Rotterdam vinden ze allemaal te duur. Maar kijk maar eens in het buitenland, daar neem je niet deel onder de 200’).

Organisatie van een marathon door verenigingen acht de AU ‘niet reëel meer’. Er zijn volgens de bond bijna geen grote loopevenementen meer die nog sec op vrijwilligers draaien. Welk zijn er vaak veel vrijwilligers bij betrokken, maar ‘het evenement organiseren, dat is echt werk voor professionals’.

⁸ Denk op dat vlak niet alleen aan de CPC, maar ook aan de Tilburg Ten Miles, De Zevenheuvelenloop (15k), de Halve van Egmond, de Dam tot Dam loop (10 Engelse mijl) en de Venloop (halve marathon).

⁹ Daarboven zitten dan nog de zes majors: London, Berlijn, Chicago, New York, Tokyo en Sydney.

3.5 Conclusie

Samengevat zien we in de zes gevoerde gesprekken veel elan voor een Haags marathon-evenement. Een één of twee daags hardloopevenement, waarbij onder de vlag van de illustere marathon kinderen en volwassenen worden gestimuleerd om te starten met hardlopen. En de stad zijn naam van stad aan de kust, en stad van vrede en recht, verder luister kan bijzetten.

De geïnterviewde organisaties zien daarbij weinig vrees dat een nieuw lange afstandsloop ten koste zou gaan van andere bekende Haagse lopen zoals CPC en Royal Ten, zeker als die nieuwe loop in het najaar zou plaatsvinden. Wel wordt breed benoemd dat het organiseren van een marathon-evenement geen kinnesinne is. Daarvoor zijn veel vrijwilligers voor nodig, maar ook betaalde krachten. De verenigingen herkennen dit, en benoemen dat een marathon organiseren voor hen teveel gevraagd is.

Verenigingen herkennen ook dat zij profiteren van een hardloopevenement, al is de mate waarin mede afhankelijk van hun eigen absorptievermogen. Verenigingen geven nu aan weinig banden te hebben met de CPC, iets wat ook door organisator Golazo wordt erkend. Daar liggen kansen voor verbetering.

Eén vereniging heeft zelf ambities voor een nieuw te starten langere afstandsloop, ook in het najaar. Die vereniging trekt hierin op met een evenementenorganisatie. Bij de Stichting Den Haag Marathon is er interesse om de draad van eerdere Haagse marathons weer op te pakken.

Tot slot werden er in de gesprekken ook kanttekeningen geplaatst bij de idee om in Den Haag een marathon te organiseren. Een marathon is weliswaar een prachtig vaandel / uithangbord, maar zoals de Atletiekunie stelde kan een andere langere afstandsloop (zoals de CPC) dat ook zijn. Twee verenigingen benoemen daarbij dat in hun ogen investeringen in de kracht van de clubs en in wijkprojecten de stad sportief meer brengen, dan het houden van een marathon-evenement.

4 Literatuuronderzoek andere marathons

In dit hoofdstuk worden inzichten uit onderzoek uitgevoerd bij andere Nederlandse hardloopevenementen samengebracht. Studies in steden als Amsterdam, Utrecht, Eindhoven en Amersfoort laten zien dat dergelijke evenementen een bredere betekenis hebben dan sport alleen, met effecten op economie, citymarketing, sportparticipatie, vrijwilligerswerk en het verenigingsleven. Er is bovendien veel kennis opgebouwd over deelnemersprofielen, de rol van kortere afstanden, de betrokkenheid van verenigingen en de verhouding tot bestaande evenementen. Ook zijn positieve en negatieve effecten beschreven, evenals succesfactoren en valkuilen van stedelijke marathons.

4.1 Profiel deelnemers marathon

De analyses van de geanalyseerde loopevenementen laten een divers deelnemersprofiel zien. Bij de kortere afstanden, zoals 8 of 10 kilometer, is gemiddeld 57 procent van de deelnemers vrouw. Deze groep bestaat grotendeels uit lopers met beperkte hardloopervaring: ongeveer een kwart liep vooraf minder dan 5 kilometer per week en een derde tussen de 5 en 10 kilometer. Het gebruik van hardloopapps is relatief hoog (48 procent), terwijl het blessurerisico met 13 procent boven dat van de langere afstanden ligt.

Bij de halve marathon is circa drie-vijfde van de deelnemers man, en ligt de gemiddelde leeftijd rond de 41 jaar. Twee-vijfde trainde vooraf tussen de 10 en 20 kilometer per week. De deelnemers aan de hele marathon zijn het meest ervaren: 78 procent is man, de gemiddelde leeftijd ligt rond 43 jaar en 40 procent liep al meer dan 30 kilometer per week voorafgaand aan de voorbereiding.

Van de volwassen deelnemers is ruim een op de tien (12%) lid van een atletiekvereniging. Kortere afstanden trekken het leeuwendeel (45-78 procent) van het totale deelnemersveld en vormen daarmee het belangrijkste instroomkanaal voor beginnende en recreatieve lopers. De langere afstanden trekken vooral ervaren sporters.

4.2 Organisatie en betrokkenheid

Marathon Amsterdam (2014 en 2024)¹⁰

De Amsterdam Marathon werd in beide jaren georganiseerd met inzet van lokale atletiekverenigingen en een grote groep vrijwilligers. In 2024 waren circa 1.600 vrijwilligers actief, waarvan driekwart eerder betrokken was. Hun inzet werd gewaardeerd en leidde vaak tot nieuwe sociale contacten. De organisatie lag bij Le Champion, met in 2014 een werkbudget van 2,7 miljoen euro. In 2024 was een publiek-privaat netwerk van ruim zeventig stedelijke partners betrokken bij uitvoering en logistiek, waaronder gemeentelijke diensten, veiligheid, vervoer, sponsors en hospitality. Deze brede samenwerking droeg bij aan het welslagen van het evenement en aan de verankering binnen de stedelijke gemeenschap.

Marathon Rotterdam (2010–2023)¹¹

In Rotterdam is de marathon stevig ingebed in het stedelijke netwerk van sport en evenementen. Rotterdam Topsport positioneert het evenement als iconisch onderdeel van het stedelijke evenementenportfolio. De organisatie werkt nauw samen met gemeentelijke diensten, mobiliteitspartners, veiligheid en sponsors. De Rotterdam Running Crew organiseert daarnaast maandelijkse stadssruns die als instroommoment dienen voor lopers en bijdragen aan de betrokkenheid van inwoners. Over de periode 2010–2023 werden dertien edities geteld met gezamenlijk 5,3 miljoen toeschouwers, gemiddeld ruim 400.000 per editie.

¹⁰ Bronnen voor alle informatie over de marathon Amsterdam: Baart de la Faille Deutekom en P. Verhoogt (2015) en Broerse et al. (2025).

¹¹ Bronnen voor alle informatie over de marathon Rotterdam: Cigarbox Advisory Services (2024).

Marathon Eindhoven (2016) ¹²

De DLL Marathon Eindhoven vormt het centrale hardloopevenement van de stad en wordt ondersteund door lokale partners. De organisatie sluit aan bij het stedelijke profiel van technologie, design en kennis. Uit onderzoek blijkt dat de deelnemers het evenement positief beoordeelden. Deelnemers waardeerden vooral de sfeer en de technologische toepassingen, zoals de marathon-app en muziek langs het parcours. Enkele deelnemers noemden als verbeterpunt hinder van specifieke acts, zoals BMX-optredens langs het parcours. Gegevens over milieueffecten en vrijwilligerswerk ontbreken, waardoor een volledig beeld van de organisatorische kant niet beschikbaar is.

Marathon Amersfoort (2019) ¹³

De Marathon Amersfoort werd georganiseerd met inzet van lokale partners en bereikte een overwegend recreatief deelnemersveld. Twaalf procent van de volwassen lopers was lid van een atletiekvereniging. Binnen deze groep gaf 89 procent aan het evenement te willen aanbevelen en 79 procent zei waarschijnlijk opnieuw deel te nemen. Daarmee fungeerde de marathon als verbindend element binnen het lokale sportnetwerk.

4.3 Effecten en kansen

Marathon Amsterdam (2014 en 2024)

De Amsterdam Marathon had in beide jaren positieve effecten zien op sportparticipatie onder deelnemers, waarbij sprake was van feitelijke gedragsverandering in trainingsomvang, en economie en citymarketing. In 2014 gaf bijna de helft van de deelnemers aan meer te zijn gaan trainen in aanloop naar het evenement. In 2024 berekenden onderzoekers een gemiddelde trainingsduur van veertien weken, goed voor 118 minuten extra beweging per week. Na afloop werd een blijvende toename van 41 minuten per week gemeten. De marathon bereikte 48.000 lopers, waarvan bijna 45 procent een kortere afstand liep. De economische impact werd in 2024 geschat op circa 14 miljoen euro aan directe stedelijke bestedingen in de gemeente Amsterdam en de directe metropoolregio, met een geschatte 42.500 extra hotelovernachtingen. De internationale instroom was groot, met 55 procent buitenlandse deelnemers uit 147 landen. Volgens de onderzoekers draagt de marathon bij aan de internationale zichtbaarheid van Amsterdam en aan de profilering van de stad als sportieve bestemming. Deze bijdrage is echter niet empirisch onderbouwd; specifieke metingen naar mediawaarde, imago-effecten of internationale merkbekendheid ontbreken.

Marathon Rotterdam (2010–2023)

De Rotterdam Marathon leverde een structurele bijdrage aan de stedelijke economie en sportdeelname. Binnen het jaarlijkse topsportportfolio van 50 tot 60 miljoen euro was de marathon verantwoordelijk voor een impact van 25 tot 30 miljoen euro. Deelnemers en bezoekers werden gestimuleerd om zelf te sporten: 41 procent van de niet-sportieve bezoekers gaf aan meer te willen bewegen, en 35 procent overwoog de bezochte sport te gaan beoefenen. Of deze stimulans zich heeft vertaald naar gedrag is ongewis. De marathon trok grote aantallen toeschouwers en functioneerde als publieksevenement met aanzienlijke toeristische waarde.

Marathon Eindhoven (2016)

In Eindhoven zijn geen economische of toeristische cijfers gerapporteerd, maar de marathon had wel effecten op citymarketing. Meer dan negentig procent van de deelnemers vond dat het evenement bijdroeg aan de profilering van Eindhoven als technologie-, design- en kennisstad. Deelnemers waardeerden vooral de sfeer, de innovaties en het parcours. Door de aanwezigheid van meerdere afstanden konden zowel ervaren als beginnende lopers deelnemen, wat de sportieve reikwijdte vergrootte.

Marathon Amersfoort (2019)

In Amersfoort meldde 49 procent van de deelnemers dat zij vooraf meer gingen sporten en 54 procent gaf aan dat zij zonder de marathon juist minder zouden hebben bewogen. Deelnemers trainden gemiddeld 8,6 weken, met een inspanning van 4,2 uur per week. Na afloop gaf 79 procent aan waarschijnlijk opnieuw te zullen deelnemen. De

¹² Bronnen voor alle informatie over de marathon Eindhoven: Fontys Economische Hogeschool Tilburg, Lectoraat Sportbusiness (z.d.).

¹³ Bronnen voor alle informatie over de marathon Amersfoort: Helsen en Scheerder (2020) en Hover en Van Eldert (2019).

marathon droeg daarmee bij aan het stimuleren van sportdeelname binnen de stad. Economische effecten zijn niet doorgerekend, maar het evenement werd gebruikt voor de profilering van Amersfoort als evenementenstad.

4.4 Succesfactoren en valkuilen

Marathon Amsterdam (2014 en 2024)

De Amsterdam Marathon werd door deelnemers en bezoekers consequent hoog gewaardeerd. De tevredenheidscijfers lagen rond de 7,8 en ruim tachtig procent gaf een aanbevelingsscore van acht of hoger. De finish in het Olympisch Stadion en de sfeer langs het parcours werden als sterkste elementen genoemd. De brede afstandskeuze, waaronder de 8 km en kidsruns, maakte deelname mogelijk voor uiteenlopende doelgroepen. De marathon fungeerde als sportief ankerpunt in de stad en kreeg internationaal aanzien door het World Athletics Platinum Label. Een aandachtspunt vormde de duurzaamheid. In 2024 bedroeg de berekende uitstoot 4.600 ton CO₂, grotendeels toe te schrijven aan internationale reisbewegingen.

Marathon Rotterdam (2010–2023)

De Rotterdam Marathon was succesvol dankzij de inbedding in het stedelijke netwerk en de koppeling met laagdrempelige onderdelen zoals de City Run en kidsruns. Het evenement bereikte niet alleen wedstrijdlopers, maar ook recreanten en jongeren, en droeg bij aan de zichtbaarheid van hardlopen in de stad. Tegelijkertijd zorgde de omvang met gemiddeld meer dan 400.000 toeschouwers per editie voor druk op mobiliteit en openbare ruimte. Concrete evaluaties van deze knelpunten ontbreken, maar de schaal vraagt structurele afstemming binnen de stad.

Marathon Eindhoven (2016)

De Marathon Eindhoven werd positief beoordeeld door deelnemers vanwege de sfeer en innovatieve aanpak. Deelnemers waardeerden de technologische toepassingen en de verbinding met het stedelijke profiel. Meer dan driekwart vond het evenement onderscheidend. Er werden echter ook enkele praktische verbeterpunten genoemd, zoals hinder door bepaalde acts langs het parcours. Gegevens over milieueffecten en vrijwilligerswerk ontbreken, waardoor een volledig beeld van de organisatorische kant niet beschikbaar is.

Marathon Amersfoort (2019)

De Marathon Amersfoort behaalde onder de deelnemers een gemiddelde waardering van 8,3. Deelnemers prezen vooral het parcours en de sfeer, en bijna negentig procent zou het evenement aanbevelen. De organisatie bereikte veel recreatieve lopers via kortere afstanden, die het grootste deel van de deelname vormden. De enige gemelde tekortkoming betrof het beperkte aantal toiletten. Ondanks het ontbreken van economische data laat de hoge tevredenheid zien dat de organisatie erin slaagde een toegankelijk en gewaardeerd evenement neer te zetten.

4.5 Conclusie

De literatuur over stedelijke marathons laat zien dat de organisatie in alle steden berust op samenwerking tussen sportverenigingen, vrijwilligers, gemeentelijke diensten en private partners. Deze samenwerking draagt bij aan een stabiele uitvoeringsstructuur en een breed lokaal draagvlak. Vrijwilligers spelen daarbij een belangrijke rol in de uitvoering en versterken de sociale component van het evenement.

De deelnemersprofielen tonen een brede toegankelijkheid van stedelijke marathons. Kortere afstanden trekken een groot aandeel vrouwen en beginnende lopers, terwijl de langere afstanden vooral door ervaren mannelijke lopers worden gelopen. Slechts een klein deel van de deelnemers is aangesloten bij een atletiekvereniging, wat aangeeft dat de meeste lopers buiten het formele verenigingsleven actief zijn.

De onderzochte marathons laten zien dat deelname aan dergelijke evenementen bijdraagt aan extra training en beweging onder deelnemers en in sommige gevallen ook aan een grotere sportintentie bij bezoekers. De economische en toeristische effecten verschillen per stad, maar zijn in de grotere marathons substantieel.

Evenementen als die in Amsterdam en Rotterdam laten daarnaast zien dat citymarketing en internationale zichtbaarheid belangrijke neveneffecten kunnen zijn.

Succesvolle marathons combineren een breed afstands aanbod met een herkenbare organisatorische structuur en positieve beleving bij deelnemers en publiek. De onderzoeken tonen echter ook aandachtspunten, waaronder de milieu-impact van internationale deelname, de druk op stedelijke ruimte en praktische knelpunten in de uitvoering. Deze factoren maken duidelijk dat de organisatie van een stedelijke marathon vraagt om een evenwicht tussen bereik, kwaliteit en duurzaamheid¹⁴.

¹⁴ Zie bijlage 4, voor richtlijnen om impact te realiseren bij hardloopevenementen.

5 Visie Haagse hardlopers

Als laatste onderdeel van deze verkennende studie is bij Haagse hardlopers geïnformeerd hoe zij aankijken tegen een marathon in Den Haag. Hiervoor zijn de drie Haagse atletiekverenigingen gevraagd om een digitale vragenlijst uit te zetten onder hun leden. Dat was gegeven de reikwijdte en het tijdsbestek van deze verkennende studie de beste optie. Daarmee verkregen we een goed beeld van hoe een (zeer betrokken) smaldeel van de Haagse hardlopers aankijkt tegen een marathon. 'Ongebonden' Haagse hardlopers hebben we niet kunnen bevragen. De vragenlijst heeft uitgestaan van maandag 29 september tot en met vrijdag 10 oktober 2025. In totaal hebben 542 personen de vragenlijst ingevuld.

5.1 Profiel Haagse hardlopers

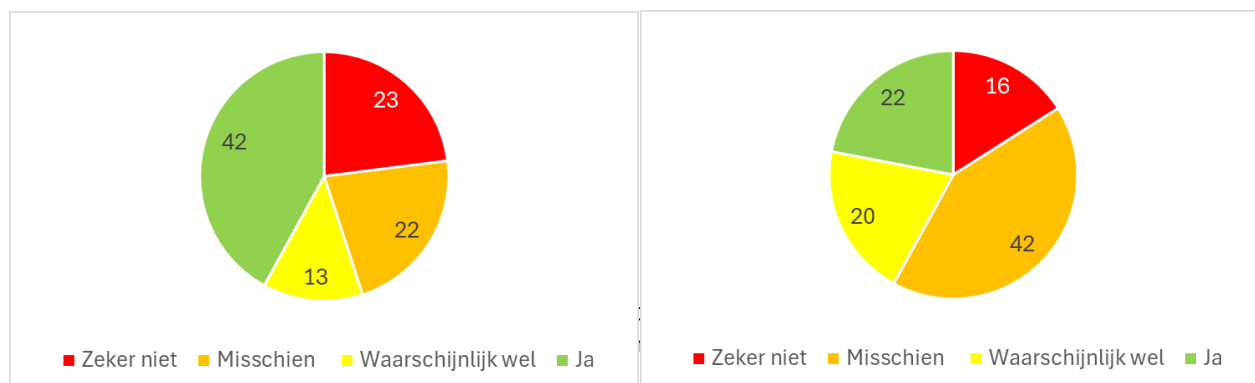
Onder de bevroegde leden van de Haagse atletiekverenigingen¹⁵ waren 325 mannen en 169 vrouwen (resp. 66% en 34% - 48 personen gaven geen antwoord op deze vraag). De leeftijd varieerde van 17 tot 92 (gemiddeld 50 jaar). Een derde van de hardlopers beoefent de sport al meer dan twintig jaar, 13% minder dan 3 jaar. Ruim de helft (59%) loopt twee tot drie keer per week, 12% loopt minder vaak en 29% loopt vaker dan drie keer per week.

Van de groep neemt vier-vijfde (82%) deel aan hardloopevenementen; 16% heeft dat vroeger wel gedaan, maar doet dat nu niet meer. Een klein kwart (23%) doet jaarlijks mee aan een of twee loopevenementen, 39% doet mee aan drie of vier evenementen en een even grote groep schrijft zich jaarlijks in voor meer dan vijf loopevenementen per jaar. Favoriete loopevenement onder de deelnemers zijn de CPC (89%), gevolgd door de Royal Ten (50%). Andere populaire lopen zijn de marathon-evenementen van Rotterdam (38%), Leiden (22%) en Amsterdam (18%) of de Dam-tot-Dam loop (22%). Iets meer dan de helft (55%) noemt ook nog andere lopen, uit alle delen van het land, maar geen van die lopen haalt vergelijkbare percentages. Onder degenen die de afgelopen vijf jaar deelnamen aan loopevenementen, heeft de helft (50%) nog nooit deelgenomen aan een marathon. 16% heeft één marathon gelopen, 21% liep er twee tot vijf, en 12% liep meer dan vijf marathons.

5.2 Interesse Haagse marathon

Van de ondervraagde hardlopers ziet 42% zich in 2026 of 2027 zeker deelnemen aan een Haagse marathon, als die er komt. Ruim een-tiende (13%) doet waarschijnlijk wel mee. De resterende groep doet misschien mee of zeker niet (figuur 5, links). Voor kortere afstanden tijdens een marathon-evenement is de belangstelling iets lager: 22% doet daar zeker aan mee en 20% waarschijnlijk wel (figuur 6, rechts). Twee-vijfde (42%) zou het lopen van een kortere afstand op een Haags marathon-evenement overwegen. Een kortere afstand spreekt klaarblijkelijk minder tot de verbeelding dan het lopen van een marathon in de eigen stad.

Figuur 5 en 6 – Verwachte deelname aan een Haagse marathon (5, links) of een van de kortere afstanden (6, rechts), onder Haagse hardlopers (in percentages)

¹⁵ Korteheidshalve zullen we in het vervolg preken over Haagse hardlopers.

Ruim vier op de tien (43%) denkt dat hun deelname aan een Haags marathon-evenement (ongeacht de afstand) in de plaats zou komen van een ander evenement. Welk evenement dat zou zijn, is niet gevraagd. Verondersteld wordt dat dit bij een voorjaars-evenement zou kunnen betekenen dat minder mensen zich gaan inschrijven voor de CPC of de Royal Ten. 23% geeft aan dat een Haags marathon-evenement niet in de plaats zou komen van een ander evenement, 34% weet dat nog niet.

5.3 Visie op een Haagse marathon

Leden van de Haags atletiekverenigingen zijn enthousiast over een Haagse marathon (zie figuur 7). Het maakt ze trots, ze zien kansen voor de vereniging, ze gaan zeker kijken en een deel wil er als vrijwilliger aan bijdragen (zie stellingen 1-4 in de figuur, volgende pagina). Ze vinden niet dat er al voldoende loopevenementen zijn in de regio (stelling 5) en denken dat een Haagse marathon het hardlopen in de stad zal stimuleren (stelling 6). De ondervraagde hardlopers zijn het niet eens met de stelling dat de gemeente zijn geld beter in andere zaken kan steken dan een marathon (stelling 7). Het enige dat de hardlopers wel bezig houdt, is de impact die een marathon kan hebben op het verkeer en de bereikbaarheid in de stad (stelling 8).

Figuur 7 – Mening van Haagse hardlopers over een eventuele Haagse marathon (in percentages)

5.4 Conclusie

Haagse hardlopers reageren enthousiast op de komst van een eventuele Haags marathon-evenement. Een aanzienlijk deel van hen ziet zich eraan deelnemen, aan de marathon zelf nog wat meer dan aan een van de kortere afstanden (waarvoor er ook meer alternatieven zijn). Een Haagse marathon vervult de lopers met enige trots. Hooguit ziet men belemmeringen vanuit het perspectief van verkeer en bereikbaarheid.

Naar een Haagse marathon?

Gezegd moet worden dat er voor deze verkennende studie alleen is gesproken met hardlopers vanuit de Haagse atletiekverenigingen. Het peilen van de mening van zogeheten 'ungebonden hardlopers' was binnen het bestek van deze verkennende studie niet mogelijk. Verwacht mag worden dat deze groep ongebonden hardlopers in het algemeen iets minder commitment voelt ten aanzien van het hardlopen en deelnemen aan loopevenementen, dan de groep die daarvoor lid werd van een vereniging (en al een tijd lid is). Het onder Haagse lopers gepeilde enthousiasme voor een Haagse marathon zal daarom in de praktijk een fractie lager liggen dan zoals hier gepresenteerd.

6 Conclusie

In deze verkennende studie is langs verschillende wijzen informatie verzameld over wat het organiseren van een Haagse marathon vergt, en wat een dergelijk evenement kan betekenen voor de stad.

Gebaseerd op de diverse bronnen lijken er kansen te liggen voor een Haags marathon-evenement. De markt voor loopevenementen is goed en nog steeds groeiende, bevestigen meerdere bronnen. Leden van atletiekverenigingen reageren positief op het idee. Een najaars-marathon zou de interesse voor de grotere voorjaarswedstrijden die al in Den Haag plaatsvinden ook niet schaden, is de algemene verwachting. Wel zou het kunnen raken aan plannen van andere lokale partijen voor een eigen najaars loop-evenement.

Algemeen gedeeld lijkt het beeld te zijn dat een Haagse marathon wel allure moet uitstralen. Aan de andere kant moet Den Haag zich ook niet willen meten met de marathons van steden als Rotterdam en Amsterdam. Den Haag moet op zoek naar een marathon met een herkenbare eigen signatuur, gebruik makend van de bijzondere features van de stad. Een marathon-evenement, met een marathon als vlaggendrager en meerdere sub-evenementen daaronder, spreekt het meest tot de verbeelding én biedt het meeste perspectief op een sportieve *legacy*. Vanuit de Haagse verenigingen worden inclusie en betaalbaarheid aangedragen als belangrijke (onderscheidende) waarden voor een Haagse marathon.

Een evenement van een dergelijk kaliber vraagt veel van de organisatie. Haagse atletiekverenigingen willen in een ondersteunende rol bijdragen aan het succes van een dergelijk evenement. Maar ze werpen zich niet op als hoofd-organisatie. De Stichting Den Haag Marathon, organisator van meerdere eerdere marathons in de stad, heeft die ambitie wel.

Voor het vergroten van de impact van een marathon-evenement is het essentieel dat het evenement stevig wordt ingebed in het beleid van de stad. Het evenement gaat pas wat betekenen voor de stad als het niet op zichzelf staat, maar als element wordt ingezet in een bredere strategie. Dat geldt zowel voor het beleid inzake city-marketing als voor het sportstimuleringsbeleid van de gemeente en zijn uitvoerende organisaties (WSDH, Bewegen Werkt, atletiekverenigingen, ...). Zo georganiseerd, kan een marathon van grote betekenis zijn voor de stad, economisch, sociaal en sportief.

Atletiekverenigingen herkennen dat zij baat hebben bij een dergelijk loopevenement. Een grote loop kan leden binden en nieuwe leden aantrekken. Samenwerking met een groot loopevenement kan de doorgaans wat klassieke atletiekverenigingen mogelijk nog veel meer bieden - in termen van hun eigen ontwikkeling. Die samenwerking komt echter niet spontaan van de grond. Het is daarom wenselijk als die samenwerking in een eventuele Haagse marathon actief wordt gestimuleerd.

Atletiekverenigingen benoemen ook dat zij voor grote uitdagingen staan. Kadertekort remt de ontwikkelkracht van de clubs en daarmee de mogelijkheden om van grotere betekenis te zijn voor de stad. Ook zijn er noden op het terrein van accommodaties. De verenigingen verwachten meer heil van investeringen op die terreinen, dan van investeringen in een marathon (mocht een degelijke investering zijn gevraagd). In dat kader mag niet onvernoemd blijven dat de stad al een aansprekend loopevenement kent, de CPC. Die heeft wellicht niet de allure van een marathon, maar wordt wel gezien als een sterk merk met grote betekenis voor de stad.

Referenties

Baart de la Faille-Deutekom, M., & Verhoogt, P. (2015). *TCS Amsterdam Marathon 2014: Economische impact, tevredenheid, gezondheidseffecten*. Hogeschool van Amsterdam; Hogeschool Inholland; Sport2B.

Broerse, J., Verhoogt, P., Heijnen, G., Huiszoon, P., Kusters, A., Truijen, J., & Van der Roest, J. (2025). *TCS Amsterdam Marathon 2024: Een brede impactstudie*. Hogeschool van Amsterdam; Sport2B.

Cigarbox Advisory Services. (2024). *Maatschappelijke en economische impact van topsportevenementen in Rotterdam 2010–2023: Analyse maatschappelijke en economische effecten van topsportevenementen in Rotterdam*. Cigarbox Advisory Services.

Fontys Economische Hogeschool Tilburg, Lectoraat Sportbusiness. (z.d.). *Onderzoek gebruik en waardering innovaties DLL Marathon Eindhoven 2016*. Fontys Economische Hogeschool Tilburg.

Helsen, K., & Scheerder, J. (2020). *Flemish running events in international perspective: Participant profile, motivation and attitudes. Results based on the European RUN for HEALTH project* (Sport Policy & Management Studies, 72). KU Leuven, Policy in Sports & Physical Activity Research Group.

Hover, P., & Van Eldert, P. (2019). *Marathon Amersfoort 2019: Resultaten deelnemersonderzoek*. Mulier Instituut.

Hover, P., Ooms, L., van Eldert, P., Scheerder, J., Helsen, K., & Alexandris, K. (2020). *Managementplan voor impact van hardloopevenementen: Richtlijnen voor het creëren van (gezondheids)impact bij hardloopevenementen*. Mulier Instituut.

Leenen, T., Smit, D., & Hover, P. (2025). *Hardloop-, wandel- en wielerevenementen: Deelname, impact en toekomstperspectief*. Mulier Instituut.

Slender, H., & Molenaar, J. (2015). *Cascaderun Hoogeveen: Onderzoek sociaal-maatschappelijke impact*. Hanzehogeschool Groningen, Lectoraat Praktijkgerichte Sportwetenschap.

Vink, R., & Varró, K. (2021). Running Rotterdam: On how locals' participation in running events fosters their sense of place. *GeoJournal*, 86, 963–978. <https://doi.org/10.1007/s10708-019-10104-3>

Bijlage 1: Motie sla op de trom voor de Haagse marathon

GEMEENTERAAD

Stuknummer: T.1 D66

Uitslag stemming: aangenomen

RIS-nummer: 321020

Motie: Sla op de trom voor de Haagse Marathon !

Indiener: Caroline Verduin, D66

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het afrondend debat over sport in Den Haag.

Constaterende dat:

- er meerdere marathons in Den Haag hebben plaatsgevonden, in 1998, 2013, 2014, 2015, en van 2011 tot 2020 een tweejaarlijkse marathon heeft plaatsgevonden;
- er gesprekken plaatsvinden met de gemeente over de mogelijkheid om weer een marathon te laten plaatsvinden in Den Haag.

Van mening dat:

- een marathon past bij een grote stad als Den Haag en een mooie aanvulling kan zijn op de zeer succesvolle City Pier City halve marathon.

Verzoekt het college:

- te verkennen of en hoe de marathon weer teruggebracht kan worden naar Den Haag;
- hierbij de organisatorische uitgangspunten en voorwaarden in beeld te brengen en ook de logistieke, organisatorische en financiële consequenties en voorwaarden voor de gemeente in kaart te brengen;
- de raad over voorgaande uiterlijk voor de zomer van 2025 te informeren.

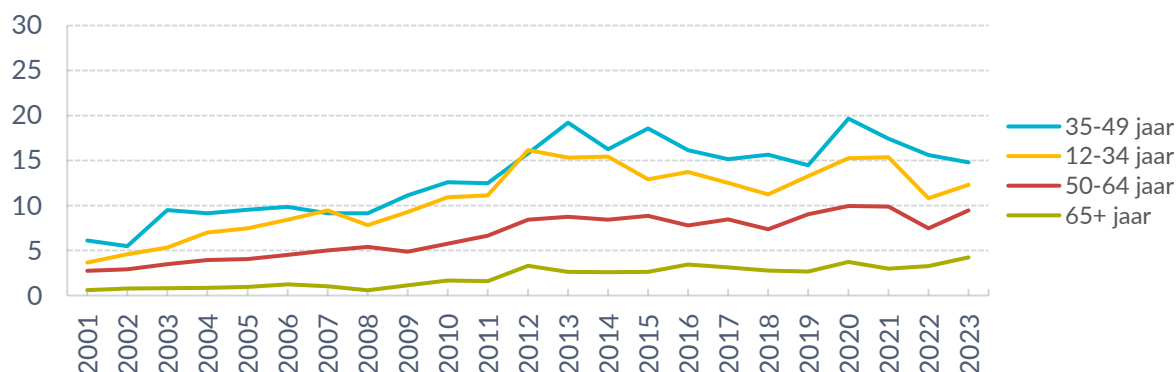
En gaat over tot de orde van de dag.

Caroline Verduin
D66

Aldus aangenomen in de openbare raadsvergadering van 18 december 2024

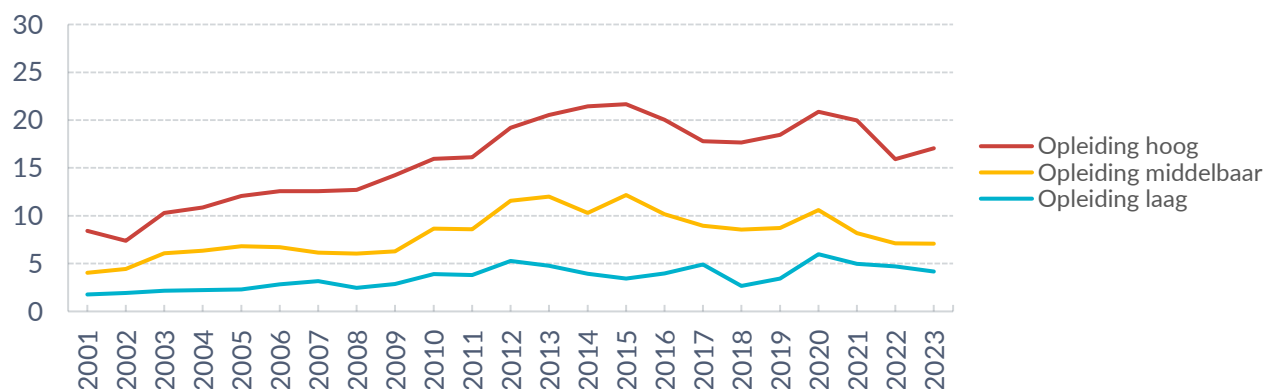
Bijlage 2: hardloopteelname naar kenmerken

Figuur 2A – Wekelijkse hardloopteelname van de Nederlandse bevolking (12-79 jaar) naar leeftijd, 2001 – 2023 (in procenten)

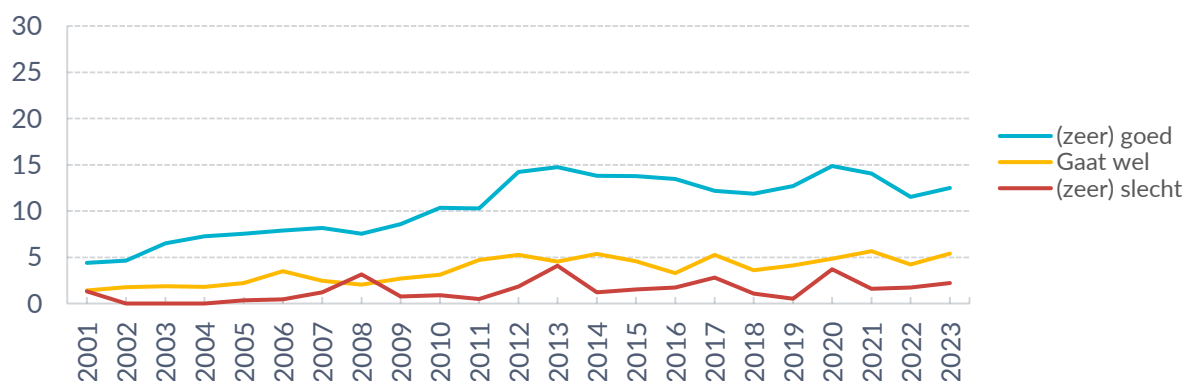
Bron: CBS Gezondheidsenquête 2001-2023. Bewerking, Mulier Instituut.

Figuur 2B – Wekelijkse hardloopteelname van de Nederlandse bevolking (12-79 jaar) naar opleidingsniveau, 2001 – 2023 (in procenten)

Bron: CBS Gezondheidsenquête 2001-2023. Bewerking, Mulier Instituut.

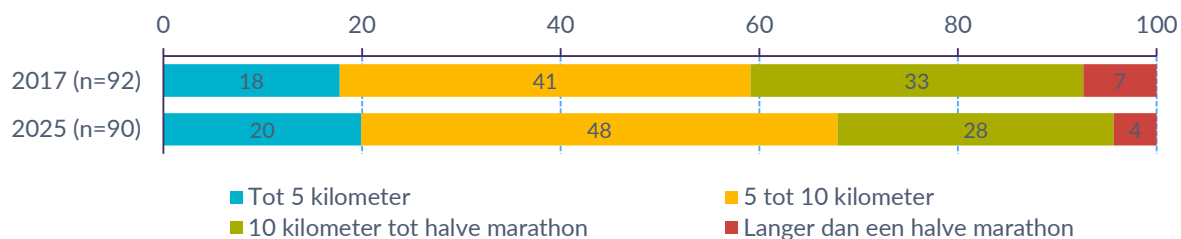
Figuur 2C – Wekelijkse hardloopteelname van de Nederlandse bevolking (12-79 jaar) naar zelf beoordeelde algemene gezondheidstoestand, 2001 – 2023 (in procenten)

Bron: CBS Gezondheidsenquête 2001-2023. Bewerking, Mulier Instituut.

Bijlage 3: deelname hardloopevenementen

Figuur 3A – Afgelegde afstanden bij deelname aan hardloopevenementen door hardlopers (15–80 jaar) in 2017 en 2025

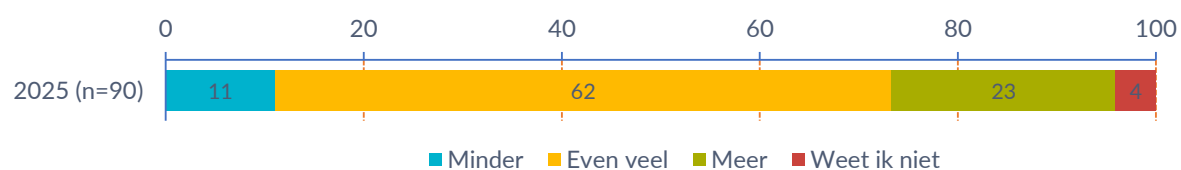
Bron: Nationaal SportOnderzoek, mei 2017 en 2025. Bewerking, Mulier Instituut.

Figuur 3B– Verwachte deelname aan hardloopevenementen: verwachting van hardlopers die nu niet deelnemen aan evenementen (15–80 jaar) (in procenten)

Bron: Nationaal SportOnderzoek 2025. Bewerking, Mulier Instituut.

Figuur 3C – Verwachte deelname aan hardloopevenementen: verwachting deelnemende hardlopers (15–80 jaar) (in procenten)

Bron: Nationaal SportOnderzoek 2025. Bewerking, Mulier Instituut.

Bijlage 4: deelname richtlijnen impact bij sportevenementen

Basisrichtlijnen

- Ontwikkel een onderscheidend en passend evenementenconcept
- Focus op een soort impact en doelgroep
- Creëer draagvlak voor het hardloopconcept
- Organiseer side events en stel doelen op
- Wijs personen aan die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van het evenement en de side events
- Promoot het loopconcept en de side events op een manier die de doelgroep aanspreekt.

Bevorderen van de lichamelijke gezondheid

- Focus op inactieve mensen/niet-sporters
- Stimuleer actief vervoer van en naar het evenement
- Zorg voor gezond eten en drinken
- Kies sponsors die met hun producten of diensten gezond gedrag stimuleren

Bevorderen van de mentale en sociale gezondheid

- Creëer ontmoetingsplekken
- Creëer een festivaleffect

Bevorderen van toerisme en economische impact

- Focus op deelnemers en bezoekers van buiten de regio
- Verleid, vertraag en verblijf
- Investeer in kennis over doelgroepen

Maximaliseren van ecologische duurzaamheid

- Zorg voor minder gebruik van elektriciteit, energie, papier, water en beperk geluidsoverlast tijdens het evenement

Voor een nadere toelichting op deze praktische richtlijnen en aanvullende handvatten ter versterking van de (gezondheids)impact van hardloopevenementen, wordt verwezen naar het volledige managementplan.¹⁶

¹⁶ Hover, P., Ooms, L., van Eldert, P., Scheerder, J., Helsen, K., & Alexandris, K. (2020).